

Lidmaatschap sportclubs en sportdeelname 2022

Kernindicatoren clublidmaatschap en RSO-deelname

Remko van den Dool

In dit factsheet geven we de uitkomsten weer van de officieel vastgestelde kernindicatoren voor lidmaatschap van sportclubs en voor de regelmatige deelname aan sport (twaalf keer of vaker in afgelopen twaalf maanden, RSO-norm). Daarbij kijken we naar de trends voor kinderen, jongeren en volwassenen en vergelijken we deze waar mogelijk met andere bronnen.

De uitkomsten stellen we vast met de enquête Vrijtijdsomnibus (VTO) van het CBS. Het veldwerk voor dit bevolkingsonderzoek vindt sinds de winter van 2012-2013 om de twee jaar plaats. De nieuwste meting was in de winter 2022-2023. Voor de langjarige trends maken we voor kinderen, jongeren en volwassenen gebruik van ander onderzoek (vanwege een beperkt aantal waarnemingen; zie Methoden aan het eind van dit factsheet).

Op de RIVM-website www.sportenbewegenincijfers.nl staan (alle) kernindicatoren. Elke indicator is uitgesplitst naar zaken als leeftijd, geslacht en opleiding. De kernindicatoren staan beschreven in het rapport [Versterking data-infrastructuur Sport](#) (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2012).

Nem voor meer informatie contact op met [Remko van den Dool](#).

71%

van de bevolking van 6 jaar of ouder sportte twaalf keer of vaker in de afgelopen twaalf maanden. Dit cijfer blijft stabiel in de tijd.

29%

van de bevolking van 6 jaar of ouder is lid van een sportvereniging. Op langere termijn zien we een afname, maar in de afgelopen jaren is dit niveau stabiel.

39%

van de bevolking van 6 jaar of ouder die twaalf keer per jaar of vaker sport, is lid van een sportclub. In de periode 2012-2016 was dit 43%.

Samenwerking Het CBS voert het onderzoek uit, de ministeries van OCW en VWS financieren het onderzoek en de Boekman Stichting en het Mulier Instituut hebben het beheer op zich genomen.

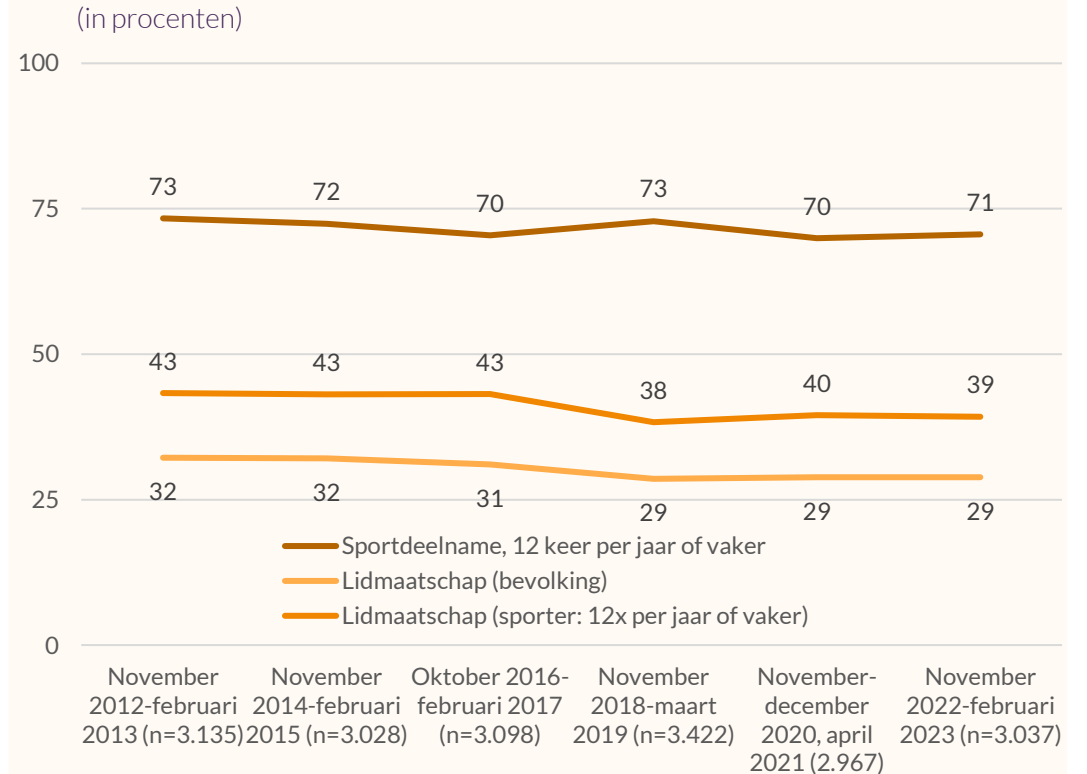
Hoofdlijnen sportdeelname en sportlidmaatschap

Van de bevolking van 6 jaar en ouder heeft in 2022 71 procent in de afgelopen twaalf maanden twaalf keer of vaker een sport beoefend (figuur 1). Vanaf 2012 blijft dit percentage min of meer stabiel, ook als we de coronaperiode (2020 in deze reeks) in beschouwing nemen.

Het percentage leden van een sportclub onder de bevolking van 6 jaar en ouder blijft voor de periode 2018-2022 stabiel (29%). In de periode 2012-2014 was dit 32 procent.

Omdat het alleen voor sporters relevant is om lid te zijn van een sportclub, geven we in de grafiek ook het percentage leden van regelmatige sporters weer (39% voor 2022). Ook hier zien we dat het percentage leden in de periode 2012-2016 iets hoger was (43%).

Figuur 1
Ontwikkeling sportdeelname en sportlidmaatschap, bevolking 6 jaar en ouder

Bron: CBS Vrijtijdsomnibus 2012-2022, bewerking Mulier Instituut.

Tussenblad

Ontwikkelingen kinderen, jongeren en volwassenen

Voor het schetsen van langetermijnontwikkelingen voor kinderen, jongeren en volwassenen is de Vrijtijdsomnibus (figuur 1) minder geschikt, omdat het aantal waarnemingen per meting gering is (n=207-251) en de VTO slechts tien jaar teruggaat in de tijd.

Ontwikkeling kinderen, jongeren & volwassenen

Op de volgende pagina's geven we voor achtereenvolgens volwassenen, kinderen en jongeren de uitkomsten voor sportfrequentie en lidmaatschap van een sportclub grafisch weer. Op deze pagina bespreken we de resultaten. We maken gebruik van de onderzoeken AVO en LSM-a (zie Methoden).

Volwassenen (18-plus)

Meer dan de helft van de volwassenen (53%; figuur 3) neemt twaalf keer of vaker per jaar deel aan sport in 2021. Dit cijfer blijft min of meer stabiel sinds 2003. De coronaperiode laat een grotere afname zien in vergelijking met 2015. In de loop der tijd sporten volwassenen wat frequenter (120x of vaker; 20% in 2021).

Een derde van de sporters is lid van een sportvereniging (figuur 2). Op lange termijn is de trend vanwege een aangepaste vraagstelling niet vergelijkbaar.

Kinderen (6-11 jaar)

In de periode 2003 tot 2017 sportte 14-16 procent niet of nauwelijks (< 12x per jaar; figuur 5). In de coronaperiode (hier 2021) neemt dit percentage toe tot 22 procent. Ruim 60 procent van de kinderen is lid van een sportclub (figuur 4). Van de sportende kinderen is dat ongeveer drie kwart (74%). Hier zien we

geen teruggang voor 2021.

Jongeren (12-17 jaar)

Het percentage jongeren dat (vrijwel) niet sport, is vergelijkbaar met dat voor kinderen (figuur 7; rond 15%, uitschieter naar 20% voor 2021 (corona)). Opvallend is dat zo'n 40 procent gemiddeld minimaal tweemaal per week (120x per jaar of vaker) aan sport deelneemt. Ook hier zien we een afname voor coronajaar 2021.

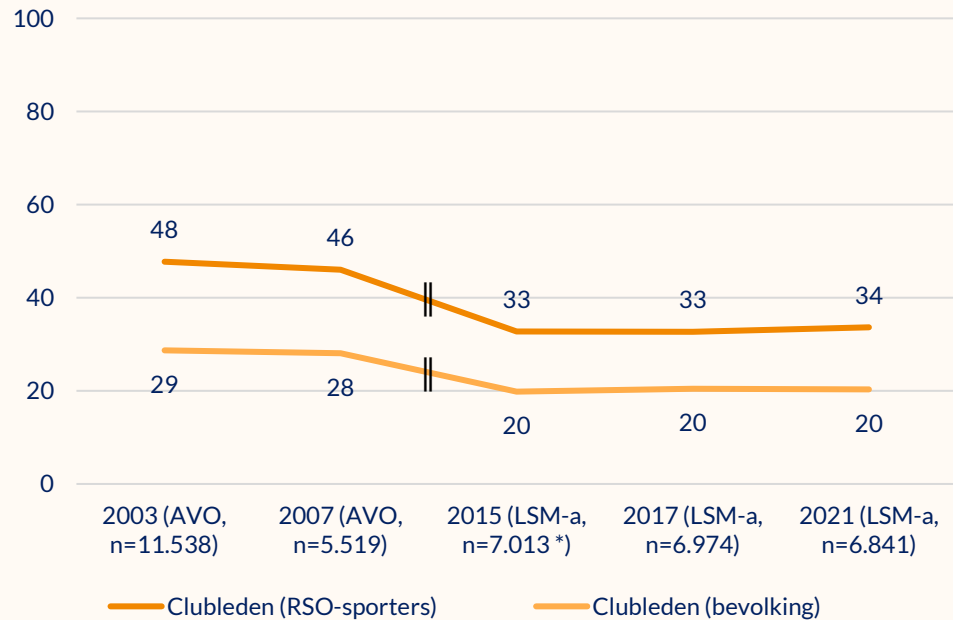
Ondanks de relatief hoge sportfrequentie is het percentage leden wat lager (figuur 6; 57% in 2021). Hier zien we in de loop der tijd een afname. Ook het percentage leden onder de regelmatige sporters is wat lager dan bij kinderen.

Vergelijking kinderen, jongeren en volwassenen

Van de kinderen doet het grootste percentage aan sport. Bij de jongeren zien gaat een heel licht lager deelnamepercentage samen met meer frequente sporters. Van de volwassenen doet bijna de helft nauwelijks aan sport. Met name sportende kinderen en jongeren zijn lid van een sportclub. Van de sportende volwassenen is dat een derde.

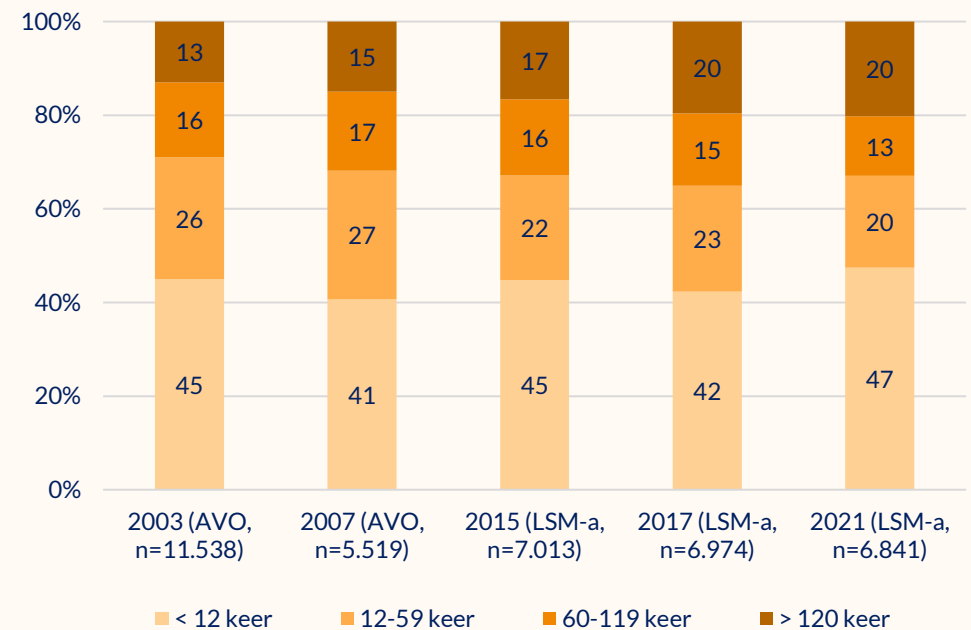
Volwassenen (18-plus)

Figuur 2
Sportlidmaatschap, bevolking 18 jaar en ouder
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.
* Andere wijze van vraagstelling over lidmaatschap voor LSM-a.

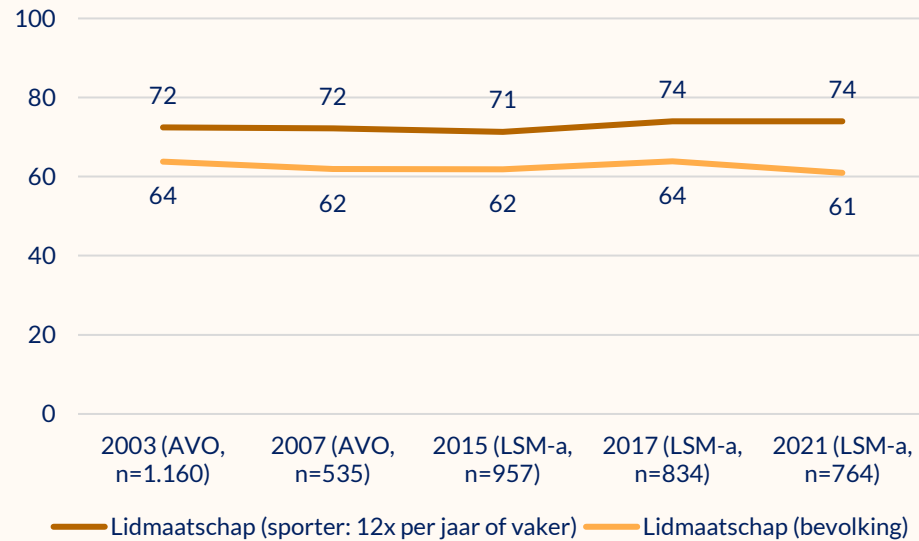
Figuur 3
Sportfrequentie, bevolking 18 jaar en ouder
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

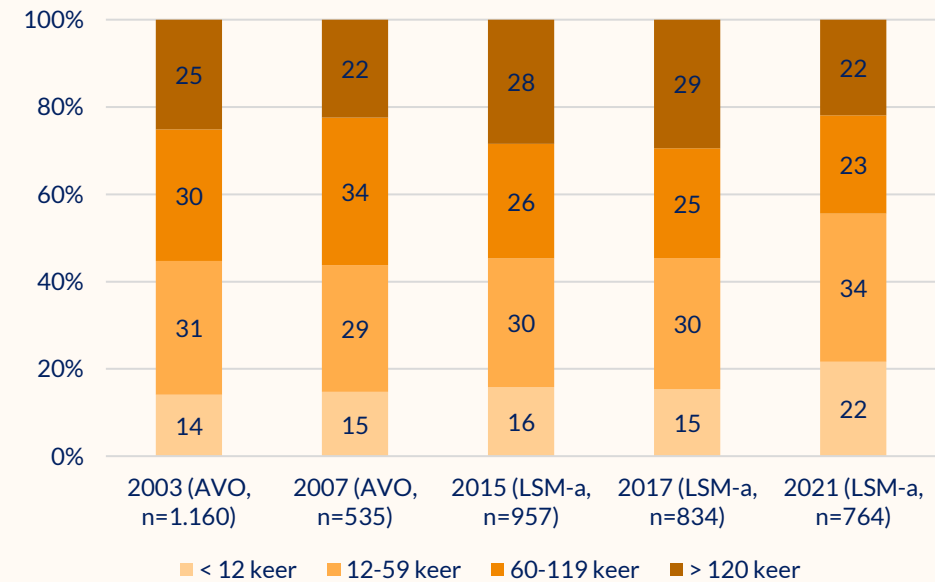
Kinderen (6-11 jaar)

Figuur 4
Sportlidmaatschap, bevolking 6-11 jaar
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

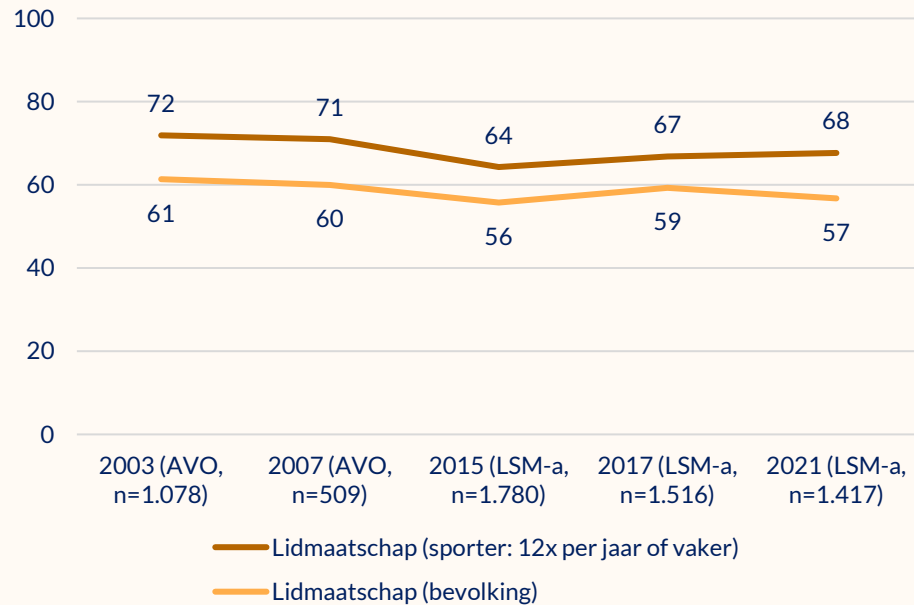
Figuur 5
Sportfrequentie, bevolking 6-11 jaar
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

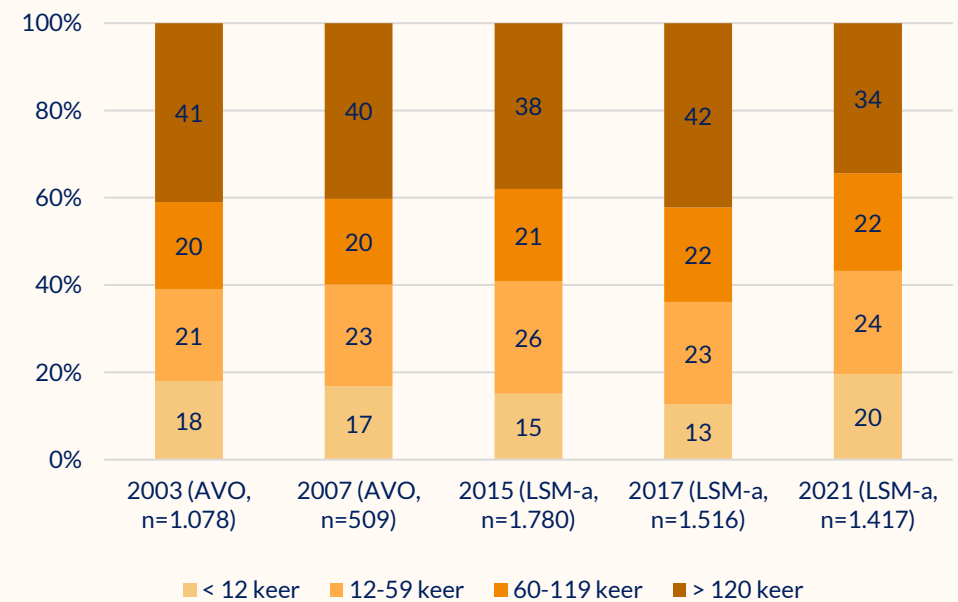
Jongeren (12-17 jaar)

Figuur 6
Sportlidmaatschap, bevolking 11-17 jaar
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 7
Sportfrequentie, bevolking 11-17 jaar
(in procenten)

Bron: AVO 2003-2007, LSM-a 2017-2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Ander onderzoek naar deelname

Het RIVM publiceert via de website www.sportenbewegeningcijfers.nl de kernindicator wekelijkse sportdeelname (Leefstijlmonitor). Voor volwassenen kunnen we daarmee de langetermijntrends bestuderen. Daar zien we vanaf 2001 een groei van 4 tot 5 procentpunten voor recente jaren (van circa 47% naar 51%). Van jaar op jaar variëren de cijfers 1 à 2 procentpunten.

Tijdens de coronaperiode leek de deelname wat hoger, maar dat kan samenhangen met de verminderde inzet van face-to-face-interviewers, waardoor het 'gewicht' van de (sportievere) online deelnemers sterk toenam.

Hoewel we de cijfers van dit factsheet niet goed kunnen vergelijken met de wekelijkse deelname, zien we ook geen grote verschuivingen vanaf 2012.

Voor kinderen van 6-11 jaar zijn de cijfers van het RIVM pas vanaf 2016 beschikbaar. Een vergelijking van de langere termijn voor kinderen is dus niet mogelijk. Datzelfde geldt voor jongeren van 12-17 jaar. Daar is de

reden een verandering in de vragenlijst rond 2016 (uitsluiting lichamelijke opvoeding).

NOC*NSF voert maandelijks de Sportdeelname Index uit. Met deze cijfers is de actuele deelname te volgen, aangezien de vraagstelling betrekking heeft op de sportdeelname in de afgelopen maand.

Ander onderzoek naar leden sportclubs

NOC*NSF publiceert jaarlijks de ontwikkeling van de ledentallen van de aangesloten bonden. De laatste jaren publiceert zij ook ontubbelde cijfers. Daar zijn daar ledenpercentages van de (volwassen) bevolking uit af te leiden. Voor 2022 komt dit op 22 procent van de volwassen bevolking uit. Dit cijfer is vergelijkbaar met figuur 2 van de VTO (23%). Ook bij deze cijfers zien we slechts een beperkte ontwikkeling op de lange termijn. Het percentage volwassenen dat lid is van een sportclub is dus redelijk stabiel.

Voor kinderen is het niet mogelijk een goede vergelijking te maken, aangezien NOC*NSF de cijfers voor de groep 0-17-jarigen bepaalt. Een scheiding tussen kinderen en jongeren is er daarmee niet. Daarnaast heeft de enquête van dit factsheet betrekking op kinderen van 6 jaar of ouder. Van de allerjongsten (0-5 jaar) is het percentage leden onbekend. Dit zal lager zijn dan bij 6-11-jarigen (bij diverse bonden kunnen kinderen vanaf 4 jaar lid worden).

Een andere complicatie voor een vergelijking is dat niet iedereen een officiële sportclub onderscheidt van een andere sportaanbieder (o.a. dansschool) of een informele sportgroep. Ook zijn niet alle verenigingen aangesloten bij NOC*NSF en is niet elk lid aangemeld bij een landelijke bond.

Conclusie

Sportdeelname en lidmaatschap sportclubs (6 jaar of ouder)

De sportdeelname (twaalf keer per jaar of vaker) blijft voor mensen van 6 jaar en ouder min of meer stabiel in de tijd (71%, afgezien van corona). Op de lange termijn lijkt het percentage leden van sportclubs licht onder druk te staan.

Kinderen (6-11 jaar)

Een op de zeven kinderen sport vrijwel niet. Vanwege corona was dit percentage in 2021 hoger (22%). Onbekend is of de afvallers blijvend minder zullen sporten. Van de kinderen is een relatief groot deel (van de sporters) lid van een sportclub (61%). Dit percentage blijft stabiel in de tijd.

Jongeren (12-17 jaar)

Ook van de jongeren sport een op de zeven vrijwel niet. Ook hier zien we voor 2021 een wat hoger cijfer, vermoedelijk door corona. Bij de jongeren is er een forse groep intensieve sporters. Zij beoefenen meerdere sporten of zijn wedstrijdssporters (inclusief trainingen). Van de jongeren is een kleiner deel lid van een sportclub (57%). Hoewel de sportfrequentie hoog blijft, neemt het percentage leden in de loop van de tijd licht af.

Volwassenen (18 jaar of ouder)

In het algemeen ligt de sportdeelname van volwassenen lager (op ruim de helft). Van de sporters ligt verder het percentage leden een stuk lager (34% in 2021). Een vijfde sport 120 keer of vaker per jaar en behoort daarmee tot de vrij intensieve sporters.

Conclusie

Afgezien van de (onbekende) effecten van de corona-epidemie blijven de sportdeelname en het daarvan afgeleide lidmaatschap van een sportclub op de langere termijn stabiel. Ander onderzoek laat zien dat vooral individuele factoren een sterke relatie met de deelname kennen. Met name de sportsocialisatie lijkt belangrijk. Voor beleidsmakers zijn deze factoren nauwelijks te beïnvloeden. Onbekend is of de redelijke groep corona-afvallers voor langere tijd zal achterblijven of dat zij langzaam weer (wat) gaan sporten.

Methoden

Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO)

In de periode 1979 tot 2007 heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau om de vier jaar het AVO uitgevoerd onder de gezinsleden van circa 6.000 huishoudens (circa 13.000 respondenten van 6 jaar en ouder). De steekproef is gebaseerd op een database met adressen in Nederland. Een enquêteur bezocht de adressen en de gezinsleden vulden een schriftelijke vragenlijst over onder andere sportdeelname in. Het veldwerk vond in september-februari plaats. De vraag naar de jaarlijkse sportfrequentie is sinds 2003 opgenomen (keuze uit vier frequenties). Voor lidmaatschap van sportclubs was er een algemene vraag over lidmaatschappen van diverse (maatschappelijke) organisaties.

Leefstijlmonitor-Aanvullend (LSM-a)

Vanaf 2015 vindt om de twee jaar het veldwerk voor dit onderzoek plaats. Het CBS trekt op basis van de bevolkingsadministratie een steekproef. Zij sturen de respondenten een uitnodigingsbrief met het verzoek om deel te nemen aan een online onderzoek. In de tweede fase van het veldwerk probeert het CBS bij zes groepen niet-deelnemers een face-to-face-interview af te nemen. Dit zijn groepen met een achterblijvende respons (o.a. mensen met lage inkomens en

mensen die niet in Nederland geboren zijn). Per meetjaar (januari-december) nemen 10.000 respondenten van 0 jaar en ouder deel aan het onderzoek. Bij de vraag naar de (jaarlijkse) sportfrequentie kunnen respondenten elk getal noteren. Het lidmaatschap van een sportclub wordt afgeleid van de drie belangrijkste sporten plus een aanvullende vraag over overige (sport)lidmaatschappen.

Vrijetijdsomnibus (VTO)

Het veldwerk vindt volgens de methode van LSM-a plaats (vanaf 2012 tweejaarlijks). De nettorespons is 3.000 (6 jaar en ouder) en de veldwerkperiode is november-februari. De sportfrequentie leiden we af uit de frequenties van de drie belangrijkste sporten (54% in 2012) en een vraag voor respondenten die meer dan drie sporten beoefenen (23%). Deze cijfers zijn niet vergelijkbaar met de onderzoeken AVO en LSM-a. De lidmaatschapscijfers baseren we op de vraag naar het verband van de drie meest beoefende sporten. Een onbekend aantal mensen is lid voor minder vaak beoefende sporten, en maar het kan voorkomen dat iemand wel lid is van een club, maar daar (door omstandigheden) niet sport.

Contact

Remko van den Dool

r.vandendool@mulierinstituut.nl